

# *Het huis waar wij woonden*

*Bergstraat 104*

*Goirle*

*Het zijn de verhalen die een huis tot leven brengen*



## Vooraf

Op de eerste plaats wil ik dank zeggen aan Rob van Amelsfoort, die de vraag stelde naar de geschiedenis van het huis aan de Bergstraat 104 in Goirle, waar Rob nu samen met zijn vrouw woont.

Zonder de vraag van hem zou ik deze geschiedenis nooit hebben opgeschreven. Hij was de aanleiding. Maar als het gaat over 'ons huis' aan de Bergstraat, kan ik geen geschiedenis schrijven als een feitelijk relaas. Het gaat altijd over emotie. Rob die de vraag stelde krijgt er dus gratis een stuk familie geschiedenis bij cadeau. En af en toe geef ik een doorkijkje naar de geschiedenis van de vroegere Goirlese gemeenschap.

Het huis waar je geboren bent en waar je opgroeit, noem je vanuit je gevoel altijd 'ons huis.' En in je herinnering blijft het altijd het huis zoals het was.

Natuurlijk weet je dat een huis, zo gauw er een nieuwe eigenaar in gaat wonen, eigenlijk alles verandert. Dat is normaal.

Persoonlijk hoop ik altijd dat de nieuwe eigenaar met hart en ziel leeft in ons/zijn huis, zoals wij dat zelf ook altijd hebben gedaan.

Ik heb begrepen dat er plannen zijn gemaakt om de bedrijfsbestemming van Bergstraat 104 te veranderen in een woonbestemming. Misschien is dat al goed gekeurd. Dan gaat er echt veel veranderen. Van harte gegund.

We zijn dus nu nog op tijd om samen met de kinderen op zaterdag 3 augustus 2024 een kijkje te komen nemen in hoe het in grote lijnen was.

Bedankt dat jullie ons willen ontvangen.

Gerard



## Eerst iets over mijzelf.

Ik was de jongste uit ons gezin, geboren op 18 januari 1939.

Ze noemde mij bij mijn geboorte Gerrit, naar een oom van mijn vaders kant, Graad van de Ven, die in 1930 gestorven was. Na één dag werd die naam veranderd in Gerrie. Nu zouden ze zeggen: een meisjesnaam, maar toen werd dat anders beleefd. Ik had bijvoorbeeld ook een tante Piet.

In de puberteit, toen ik in Bergen op Zoom woonde in het juvenaat bij de priesters van het heilig Hart, veranderde ik zelf die naam in Gerard. Later veranderde mijn naam in de familiekring in 'onze Ger'. Ik ben overigens nooit pater geworden. Wel een echtgenoot en vader van drie kinderen.

In het huis nummer 104 aan de Bergstraat in Goirle werd ik dus geboren. Binnen een uur werd ik naar de kerk gebracht om gedoopt te worden. De oude pastoor Wassenberg wilde me niet dopen, omdat mijn zus uit het eerste huwelijk van mijn moeder, peet zus zou worden, maar ze was daar naar kerkelijke wetten net iets te jong voor. Geen nood, de kapelaan kwam te hulp en zei: kom maar mee, dan doop ik wel.

Het is merkwaardig dat ik van kindsbeen af een ingeboren hekel had aan die Hollanders: kale kak uit Den Haag! Ik voelde me veel meer verwant met de Vlamingen. Dat was mijn volk. Merkwaardig dat je zó de geschiedenis van het verleden in je kunt dragen. Aanvankelijk niet meer dan een gevoel. Later leerde ik over Brabant dat het een wingewest was geweest van Holland - een Generaliteitsland - en dat katholieken lange tijd achter werden gesteld. Zo zie je maar weer: die verdomde Hollanders...!

Ik hou nog steeds van geschiedenis. Dat kun je al merken aan de kleine anekdotes, die ik hierboven vertelde. Vanuit mijn gevoel voor historie wil ik graag iets schrijven over de geschiedenis van mijn geboortehuis, voor zover ik dat weet. En ik schrijf het graag voor de huidige bewoner van 'ons huis'. Die houdt kennelijk ook van geschiedenis.

## De omgeving.

Ons huis, Bergstraat 104, stond dus aan de grote weg van Tilburg naar Poppel en Turnhout.. Elke dag zag ik als kind de groene Belse bus als lijndienst over onze weg rijden.

Je kon toen nog gewoon voetballen op deze voorrangsweg. Op een keer ging ik helemaal op in het spel, tot een automobilist me geweldig uitschold, omdat ik midden op de rijbaan stond en hem de weg versperde.

Er waren altijd genoeg jongens om buiten te spelen. We waren altijd op straat. Busje trappen, knikkeren, haktollen, vliegers oplaten, of -en dat was altijd een feest – lekker dabben met zand en water bij het Kouw Water, bij het huis van Kee Vinckx. Of soms ook dokkelen in de Laai, die toen nog zijn natuurlijke loop had. Daar zat nog volop vis.

Heel schuin tegenover ons was een weiland, waar zomers veel kikkers in zaten. Op een keer stond er een Belse bus daar langs de weg. Ik denk dat een of andere vrouwenvereniging een uitgangsdag had. De dames waren bij ons in de winkel boter aan het kopen. De bus was leeg en de achterdeur stond open. Wij kregen met elkaar het plan om zoveel mogelijk kikkers te vangen en in de bus los te laten. Het gegil van de dames toen die terug kwamen, was geweldig.

In de buurt was veel cohesie. Iedereen kende elkaar.

## Ons huis als een plek om je brood te verdienen.

Ons huis – twee onder één kap - werd gebouwd in 1929. Ons moeder, Fien Klaassen, geboren in Tilburg in het Groene Woud op 5 juni 1899, was op 10 mei 1923 getrouwd met Harrie Eijsermans, geboren op 16 oktober 1895. Zij hebben het huis dus gebouwd in het begin van hun huwelijk. Zij bouwden het huis samen met Cato, een zus van Harrie. Voor ons ons taante To. Zij was getrouwd met Piet Pui (Puijenbroek).

Het jonge echtpaar kreeg drie kinderen: onze Henk (1924), ons An (1926) en onze Piet (1930). Die hebben allemaal op Bergstraat 104 gewoond.

Maar op vrijdagmiddag 10 juni 1932 kreeg Harrie Eijsermans plotseling – ik denk - een beroerte bij de fabriek van de Pui, waar hij werkte. Ons moeder was ineens een weduwe met drie kleine kinderen.

Ik weet niet hoe ons moeder het voor elkaar gekregen heeft maar toen zij op 19 februari 1935 opnieuw trouwde, was het huis nagenoeg afbetaald. Zij heeft ondanks haar zorg voor de kinderen naast het pensioentje, geld bij elkaar verdient met wassen en strijken voor andere mensen.

Zij trouwde dus op dinsdag 19 februari 1935 met Frans van de Ven. Waarschijnlijk gewoon even tussen het werk door, maar wel netjes aangekleed.

Over Fraans Ven, zoals onze pa in de volksmond ook wel genoemd werd, hadden de mensen een versje gemaakt: 'Fraans Ven hè liever een vette kiep, dan een moagere hen'. Zo'n versje kreeg je alleen maar als de mensen je graag mochten. De pastoor zei: 'Je ziet eerst een sigaar en dan pas Fraans Ven'.

Opnieuw werden er uit dit huwelijk drie kinderen geboren: ons Nellie (1935), onze Huub (1937) en ik, onze Ger (1939). Ik heb nooit onderscheid gevoeld tussen de kinderen uit het eerste of tweede huwelijk. We waren gewoon één gezin.

Ze gingen de kost verdienen met een melktour. Dat ging met paard en wagen. Onze pa was bovendien taxichauffeur met een grote Renault. Ons moeder vroeg zich af of daar wel genoeg aan te verdienen was. Drie maanden werden alle kosten en inkomsten bij gehouden. Nog geen vijf cent per uur.

Ons moeder schrijft ergens: *'Ik zeg tegen onze pa: verkoop dat ding maar of zet hem maar buiten voor iedereen die hem wil. Hier verdienen we het zout in de pap niet mee.'*

Ik herinner me nog een verhaal dat onze pa gevraagd werd om met een Golse familie naar d'n Anvers te rijden. De familie vermaakte zich de hele zondag in Antwerpen. En onze pa maar wachten tot hij weer naar huis kon.

Na het avontuur als taxichauffeur zijn mijn ouders zich helemaal op de melktour gaan toeleggen.

Ik weet niet wanneer 'de nieuwbouw' werd gebouwd. De nieuwbouw was bedoeld als melkfabriek.



Deze foto is gemaakt in 1949 vanuit het dakraam van het woonhuis. Onder zie je nog net een stukje dak van het schop. Je ziet de tuin van onze burens en daarnaast het fabriekske van Snels. Midden onder zie je de overkapping om droog bij de melkfabriek te kunnen komen, en een stukje open ruimte. Onder de overkapping werd het oud papier van de latere winkel verzameld. Tegen de buitenmuur van het schop was een plek waar de hammen werden gerookt.

Even terzijde om een beeld te krijgen van de tijd na de oorlog.



1949: de kerktoren zonder spits van de St. janskerk met de patronaats- gebouwen. Op de voorgrond zie je een brugske over de Laaij. Het aantal inwoners van Gool was in 1945: 6707 personen. Vijf jaar later 7523 personen. Verreweg de meeste mensen kregen hun melk van ons door zelf te venten of via de melkventers die hun melk bij ons haalden.

De melk werd per week afgerekend op zaterdag. Onze pa schreef met een klein stumpke potlood op wat hij geleverd had. Een klein stumpke potlood paste het beste in zijn zak. Op vrijdagavond werd wat geleverd was thuis in de huiskamer van elke klant opgeteld, zodat 's zaterdags alleen de bestelling van die dag erbij geschreven hoefde te worden. Soms schold mijn vader de schuld kwijt als hij zag dat een gezin het hard te halen had.

Huize de Bocht kreeg een maandafrekening op officieel papier met zegel als teken van betrouwbaarheid.

KINRICHTING „ST. JAN”  
 F. v. d. VEN  
 GSTRAAAT 104  
 GIRO No. 28555  
 TELEF. No. 207  
 GOIRLE

GOIRLE, <sup>10/</sup>12 1947

REKENING VOOR *Huize de Bocht Goirle (NB)*

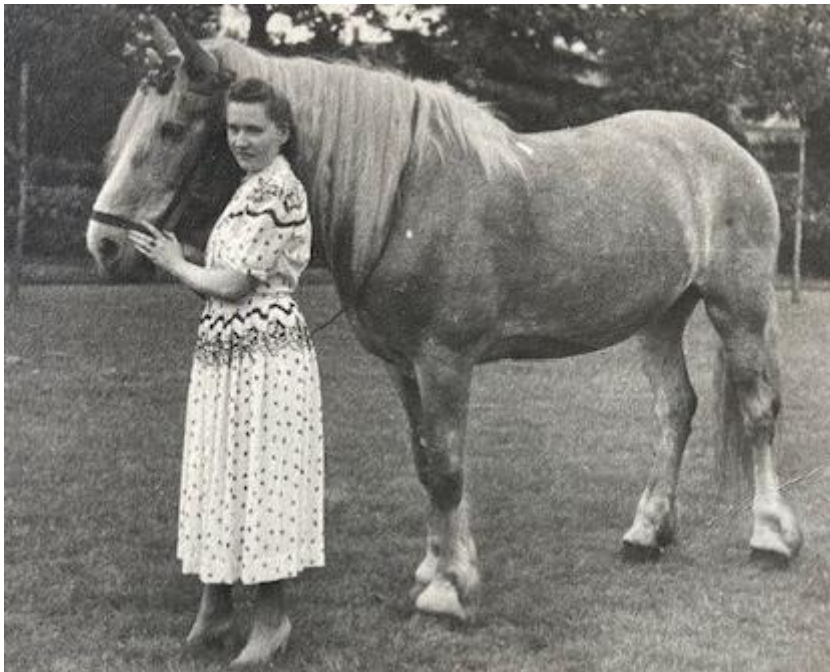
het volgende: van MELKINRICHTING „ST. JAN”.

		Zegel f	0	10
1	85 M melk fl K melk			
2	45 M à 16 ct 5 "		154	40
4	40 M 6 "	<del>9 95 M melk à 16 ct</del>	<del>149</del>	<del>60</del>
5	40 M 3 "	300 M " à 18 ct	54	00
6	40 M 6 "	84 fl Km à 19 ct	10	92
7	40 M 6 "	29 fl Km à 16 ct	4	64
8	90 M "		219	26
10	40 M 6 "			
11	40 M 5 "			
12	45 M 6 "			
13	40 M 7 "			
14	40 M 5 "			
15	85 M 3 "			
17	45 M 6 "			
18	40 M 6 "			
19	40 M 2 "			
20	40 M 6 "			
21	40 M 6 "			
22	90 M			
24	50 M à 18 ct			
25	40 M 6 "			
26	45 M 5 "			
27	40 M 6 "			
28	40 M 6 "			
29	85 M 6 "			

K 948

Het is in onze tijd ondenkbaar dat twee mensen die alleen de lagere school hebben doorlopen een melkfabriek beginnen. De enige ervaring die onze pa had, was dat hij op een boerderij opgroeide en lang boerenknecht was bij een broer van hem in Hilvarenbeek. Mijn moeder nam het initiatief. Zij was een pientere zakenvrouw, geëmancipeerd avant la lettre.

Ons An ging voor de school begon al melk bezorgen in de buitenwijken van ons dorp. En eenmaal van school af in 1938 vond zij het fijn om zelf met paard en wagen een melktour te mogen rijden. Ook onze pa en onze Piet hadden een melktour.



In de oorlog werd Rosa, het paard waar ons An heel veel van hield, door de Duitsers gevorderd. Met veel praten kregen we het weer wel terug, maar het paard had een trauma van het oorlogsgeweld dat hij had meegemaakt. Door heel veel aandacht en zorg is het trauma op de duur wel overgegaan.

In de oorlog ontvingen mijn ouders twee keer per dag de melk van 21 veehouders uit Goirle. Dus werk genoeg voor controle op de kwaliteit en voor verwerking en distributie. Maar alles wat veelbelovend was opgebouwd werd – ik denk in 1944 - helemaal te niet gedaan, toen de Duitsers de machines uit het bedrijf weghaalden en naar Duitsland transporteerden. Alleen het adsorptie apparaat lieten de Duitsers staan. Dat was een grote ronde ketel, waar veel ammoniak in zat. Het werd gebruikt bij de melkproductie.

De 'nieuwbouw' had een grote betegelde kelder. Tijdens de bevrijdingsgevechten in september 1944 zat ons gezin in deze kelder en ook het gezin van onze burens (tante To en Piet Puij) en volgens mij ook Jaans Dun. Tijdens de beschietingen werd de adsorptie ketel geraakt en de ammoniak liep er uit. Dat betekende dat we door het kelderraam weg moest zien te komen. Ons tante To was redelijk gezet en moest - zo gaat het verhaal - omhoog geduwd worden om buiten te komen. Ik herinner me nog dat we via de tuinen in het huis van de familie Stokkermans (twee huizen verder) onderdak vonden. Mijn twee oudere broers hebben met de vlam van kaarsen de ammoniaklucht verdreven.

Ik herinner me ook dat een V- 1 over ons huis vloog. Dat was heel angstig. De V-1 kwam terecht op de plaats waar later het café 'Herrezen Nederland' werd gebouwd. Hij had net zo goed op ons huis kunnen vallen.

Na de oorlog lag het niet voor de hand, dat er opnieuw geïnvesteerd zou worden in een nieuw melkfabriek. Ik herinner mij dat ik achterop de fiets zat bij mijn vader. Hij -samen met mijn moeder- waren op weg naar de eigenaar van de melkfabriek in Riel. Terwijl mijn ouders binnen afspraken maakten over hoe het verder moest, stond ik buiten te wachten. Ik was een jaar of vijf.

Vanaf dat moment hadden wij een uitgiftestation voor de Goirlese melkventers. De melk werd aangevoerd in een tank, zo lees ik ergens. De melk die werd afgenomen, moest meteen afgerekend worden met geld of met bonnen. Na de oorlog was er veel op de bon. Ik heb heel wat bonnen geteld en op grote vellen papier geplakt.

Naast het distribueren van melk hadden wij ook een depot van Nutricia producten. Alles bij elkaar was er veel werk, maar het leverde navenant niet veel op. Bovendien moest onze pa ook zelf nog veel melk verwerken tot karnemelk, karnemelksepap, bloempap, havermout en rijstpap, Het was hard werken van 's morgens zes tot 's avonds tien uur. Ook gebeurde het wel -vooral in de zomer – dat onze pa ook 's nachts door moest werken om alles klaar te krijgen.

Dat was niet vol te houden. Onze pa kreeg last van maagzweertjes en moest naar het Elisabeth Ziekenhuis in Tilburg voor een maagoperatie. Ik herinner me nog dat ik samen met onze Huub – wie er nog meer bij waren, weet ik niet meer – met een koets naar hem toe gingen voor een bezoek. Voor zover ik weet werd die koets met koetsier geleend van Harrie van Puijenbroek, de eigenaar van de textielfabriek.

Onze pa moest dus rustig aan doen.

Of dat de aanleiding was om niet meer met paard en wagen de melk te bezorgen - een paard brengt ook extra werk met zich mee - weet ik niet, maar mijn ouders kochten een elektrische bestelwagen, die apart vanuit Engeland geïmporteerd werd en in Tilburg in een carrosseriebedrijf in de buurt van het station naar eigen wensen in elkaar werd gezet. Ik was apetrots, dat mijn ouders zo initiatiefrijk waren. Niemand in heel de buurt had zo'n bestelwagen. In heel Nederland waren er maar elf. Om de twee dagen moest de accu worden opgeladen.

De voorkamer van ons huis was ondertussen omgebouwd tot een klein winkeltje voor melkproducten en zeker niet te vergeten, ook voor de verkoop van boter. De Belgen waren daar verzot op. Zij noemde hun eigen margarine wagensmeer. Er is heel veel boter via ons naar België gesmokkeld.

Ik herinner mij dat op zondag één of meer bussen met vissers 's morgensvroeg richting de Maas reden. Als ze vijf keer toeterde dan wisten mijn ouders, dat zij rond vijf uur weer terug zouden zijn. Dat betekende voor ons als kinderen dat we vier pakjes boter in builtjes van een

kilo moesten inpakken. Als de vissers dan om vijf uur terug kwamen ging de boter in rap tempo over de toonbank.

Het verhaal gaat ook dat een Belse madam een grote bontjas had met overal vakjes waar boter in kon. Ze vroeg dan of ze bij ons naar de cour mocht om alles weg te stoppen. Ze zou ooit aangehouden zijn aan de grens, waar de douane haar bij een hete kachel zette tot de boter smolt.

Hoe dan ook, wij deden er goede zaken mee en dat mocht ook wel.

Ook gingen we zelf schepijs maken. Vanuit Tilburg werden grote staven ijs aangevoerd om het schepijs niet te laten smelten. Ons An en onze Piet haalden het diploma als ijsbereider. Onze Henk werd koelmonteur. Hij leerde het vak in de praktijk van Piet Oprinsen.

De verkoop van ijsco liep als een tierelier. Het werd de aanleiding om een huis te kopen aan de Tilburgseweg, waar een filiaal werd geopend voor melk en ijs. Een jaar of wat later, toen ons An trouwde met Ad Tra (in 1949) groeide deze zaak onder hun leiding geleidelijk aan uit tot een gerenommeerde eetsalon, bekend om zijn goede, zelf gemaakte producten.

Ook de winkel aan de Bergstraat kreeg langzaam maar zeker een steeds groter assortiment. Ik had/heb een foto van de voorkant van het huis, maar ik kan hem nergens meer vinden.

Aan de voorkant van het huis is nooit veel veranderd. De voordeur bleef gewoon op zijn plaats en werd de ingang van de winkel. Je kwam dan als klant in wat vroeger de gang was.

De toonbank scheidde de klant van de winkel (ooit de voorkamer). Op de toonbank stond ook de snijmachine voor kaas en de snijmachine voor vleesproducten voor de boterham.

Later kwam de grote koelkast met de achterkant in de huiskamer staan.

De winkel groeide uit tot een echte kruidenierswinkel. De levensmiddelen werden eerst betrokken via een grossierderij uit Korvel / Tilburg, maar die gaf te weinig procenten. Onze Huub was ondertussen groot genoeg geworden om zich steeds meer met de zaak te bemoeien. Hij had een scherp inzicht hoe je een winkel moet runnen. Hij stimuleerde mijn ouders om zich aan te sluiten bij de Sperweggroep.

Zoals het met veel jonge mensen gaat, kreeg hij verkering en wilde hij trouwen. Dat gebeurde in 1961, maar voor die tijd moest er voor hem en zijn aanstaande vrouw een eigen privé onderkomen gemaakt worden. Gekozen werd om dat onderkomen te bouwen op het platdak van de ruimte aan de straatkant, waar vroeger de melkventers hun melk kwamen halen.

## Het huis als plaats om te leven.

Over de huiskamer en de winkel is al genoeg gezegd.

Het leven speelde zich vooral af in de woonkeuken. Ik herinner me nog dat naast de deur om vanuit de bedrijfsruimte naar binnen te gaan, een pomp was met een grote koperen knop aan de zwengel. Die pomp was nodig omdat het huis gebouwd werd in de tijd dat er in Goirle nog geen aansluiting was op de centrale watervoorziening. Die kwam er pas na 12 jaar bakkeleien op 13 september 1930 onder burgemeester van Ginneken.

Er was een gasaansluiting omdat in Goirle op 12 oktober 1907 tot vreugde van veel huisvrouwen een gasfabriek in bedrijf was genomen.

Er was in die tijd nog geen straatverlichting. Er is een verhaal dat ik ooit gehoord of gelezen heb, dat na een gemeenteraad de raadsleden naar huis gingen, maar het was aarde donker. Een van die raadsleden knalde tegen een boom op. Daarna werd de straatverlichting gerealiseerd. Eerst natuurlijk nog gasverlichting. Mij staat nog vaag iets bij dat ik kort na de oorlog de lantarenaanstecker nog wel eens aan het werk heb gezien.

Wij waren aangesloten op de elektriciteitsvoorziening. Dat klinkt nu allemaal heel normaal, maar toen waren al die nutsvoorzieningen nog in ontwikkeling. Mijn vader was zo zuinig met die kostbare stroom, dat hij vaak de lamp al uit deed als hij de keuken uit ging. De rest van het gezin bleef dan achter in het half duister. En zoiets heb ik ook van nog een huisvader gehoord.

De eettafel stond in het midden.

Er was een deur naar de bijkeuken (het schop), een deur naar de kamer, een deur voor de trap naar boven en eentje naar de bedrijfsruimte.

In de keuken hing naast de kamerdeur de telefoon. Ons nummer was 207 voor het plaatselijk telefoonverkeer en met een K-nummer ervoor voor de rest van Nederland.

Ik had er een hekel aan als er werd opgebeld voor iemand uit de buurt. Die mocht ik dan gaan halen en die zat dan in onze keuken te wachten tot de telefoon weer zou gaan. Zo ging dat toen. Maar ik was wel trots dat wij een telefoon hadden.

Naast de telefoon stond op een kastje een P.T.T. radiootje.

In het schop stond een grote koperen ketel, waar elke maandag de vuile was in gekookt werd. Er stond daar ook een wringer. Op zolder stond de mangel. Het schop had een zoldertje, een wc met rioolaansluiting en een rechtstreekse deur naar buiten.

Als je dan doorliep richting melkfabriek, had je eerst een half open gedeelte. In een hoek daarvan werd de emballage van de winkel neergegooid. Ik mocht als schooljongen die netjes vouwen en er een stapel van maken en dan een stuk touw erom heen.

In het open gedeelte tegen de muur van het schop aan, rookte mijn vader hammen van het varken dat wij hadden. Op een keer brandde het touw door, waardoor de ham in het smeulende vuur terecht kwam. Zou je dat nog in de winkel kunnen verkopen? Jawel, het ging als Ardennerham over de toonbank en de klanten vroegen naar meer.

Als je verder doorliep kwam je in de nieuwbouw. Achter in die nieuwbouw had mijn oudste broer zijn werkbank waar hij allerlei dingen repareerde of zelf maakte.

Eenmaal buiten kwam je bij de kippen uit, maar ook bij de stal van het paard en daarnaast bij een paar varkens. Ik herinner me nog goed, dat een van de varkens naar voren werd gedreven. Daar kreeg hij de kogel in zijn hoofd en dan begon het slachten. Even later hing het op de leer in afwachting van de keuring van een keurmeester.

Nog verder door had je d'n hof. Je had eerst unne Princesse Nobel, een heel erg lekkere appel. Ik heb in de top van die boom een keer op paaszaterdag heel lang uit gekeken naar de paasvogel. In ons gezin werd niet gesproken over een paashaas, maar over een paasvogel. Dat was vroeger vrij algemeen en in sommige streken nu nog. Wel logisch. Een vogel kan ten minste eieren leggen.

Er stond ook een grote kersenboom. Onze burens van Café de Vloed hadden een klein beginnend boompje. Ik was wel benieuwd hoe hun kersen zouden smaken. Ik heb het toen gepresteerd om op een vrije middag al hun kersen op te eten. Dat heb ik geweten. Als straf moest ik van mijn ouders een grote schaal vol kersen naar de burens brengen. De Goudrennet viel bij ons moeder het meeste in de smaak. Daar kon je appelmoes van maken. Onze bedrijfskelder werd na de oorlog een opslagplaats voor appels en ook voor ingemaakte groenten. De zolder werd ook wel gebruikt om appelschijfjes te drogen.

In d'n hof werden wel groenten gekweekt, maar zeker niet intensief. Het geld moest aan de voorkant van het huis verdient worden.

Helemaal op het eind kwam je uit bij de Vloed. De Leij kwam toen elk jaar buiten zijn oevers. Ik herinner mij de grote watermassa. Dat water klotste tegen de rand van onze hof. Op een keer stond ik helemaal op het randje en de grond schoof door het geklots van het water onder mijn voeten vandaan. Daar lag ik met mijn benen boven het water en de rest nog op vaste grond. Ik maakte me vooral zorgen over mijn klompen. Die mochten niet in het water vallen.

## Tot Slot

Ik was breedvoerig en wat moet je ermee?

Ik had er plezier in om het te schrijven en voor de eigen familie is het wel interessant.

Of het aansluit op de vraag van Rob weet ik niet. Ik hoop het.

Het is, wat het is. Iets anders heb ik niet.

Bergeijk, 30 juli 2024

Gerard van de Ven